

Warszawa, dnia 31 grudnia 2007 r.

KNO – 41103-5/2007
R/07/004

Pani Joanna Bojarska - Syrek
Dyrektor Muzeum Historycznego
m. st. Warszawy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937, ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli - Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego przeprowadziła w Muzeum Historycznym m. st. Warszawy (Muzeum lub MHW) kontrolę ochrony zasobów muzealnych w latach 2005-2007 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 26 listopada 2007 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność Muzeum w badanym okresie, mimo stwierdzenia nieprawidłowości.

Formułując powyższą ocenę, NIK uwzględniła prawidłowe realizowanie zadań statutowych Muzeum w zakresie gromadzenia i udostępniania muzealiów, prowadzenia badań naukowych i działalności oświatowej, a także organizowania wystaw i współpracy z muzeami w kraju i za granicą. W ocenie tej uwzględniono także fakt podjęcia przez Panią Dyrektor, w trakcie kontroli i niezwłocznie po jej zakończeniu, działań eliminujących stwierdzone nieprawidłowości.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: nie zakończenia skontrum muzealiów w Dziale Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych, nie zakończenia inwentaryzacji zbiorów archeologicznych w Dziale Zbiorów Archeologicznych oraz muzealiów w Oddziałach Muzeum, nie opracowania 42 kart naukowych w Dziale Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych, 2 kart naukowych w Dziale Sztuki – Gabinet Malarstwa, przekazania do organizatora w sprawozdaniu za 2006 r. danych niezgodnych ze

stanem faktycznym, tj. o zakończeniu skontrum i wykonaniu kart naukowych oraz wydanie jednego obiektu na wystawę stałą bez powiadomienia Głównego Inwentaryzatora przez Dział Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych, nie zachowania terminu zakończenia inwentaryzacji rzeczowych środków trwałych za 2005 i 2006 r., nie wykreślenia braków muzealiów z lat poprzednich z ksiąg inwentarzowych, nie zgłaszania organom ścigania przypadków kradzieży muzealiów, nie dokonywania corocznych analiz stanu zabezpieczenia podległych obiektów przed pożarem i przestępczością, nie spełnienia wymogów określonych w ustawie o rachunkowości w dokumentacji opisującej przyjęte zasady rachunkowości, nie wykazania w ewidencji księgowej środków trwałych budynków i prawa użytkowania wieczystego gruntu. Ponadto nie dokonano aktualizacji Regulaminu Organizacyjnego i Statutu Muzeum.

1. Muzeum nie przeprowadziło komisyjnej kontroli zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów (skontrum), które stosownie do zasad określonych w § 3 ust. 6 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach (Dz. U. Nr 202, poz. 2073) – winny być dokonywane co pięć lat od daty zakończenia poprzedniej kontroli. Z przedstawionych protokołów z działalności Komisji wynika, że nie przeprowadzono skontrum zbiorów w Dziale Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych, co spowodowało niezakończenie skontrum dla całego Muzeum oraz konieczność aktualizacji protokołów cząstkowych przez działy, które swoje obowiązki wykonały w wyznaczonym terminie 2001 – 2002 r.

Podkreślić należy, że większość nieprawidłowości powstało przed objęciem od dnia 1 stycznia 2004 r. stanowiska dyrektora przez Panią Dyrektor (uprzednim dyrektorem był Pan prof. Janusz Durko) i od dnia 1 lutego 2005 r. p.o. Głównego Inwentaryzatora Zbiorów Pana Grzegorza Konsalika, jednak Pani Dyrektor wydała 3 krotnie zgodę na przesunięcie (wydłużenie) terminu zakończenia skontrum zbiorów w Dziale Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych.

2. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia sposób sprawowania nadzoru nad inwentaryzacją zbiorów i prowadzeniem ksiąg inwentarzowych przez poprzednie kierownictwo Muzeum. Kontrola wykazała, że dopiero od lutego 2005 r. (tj. po objęciu stanowiska p.o. Głównego Inwentaryzatora Zbiorów przez Pana Grzegorza Konsalika) rozpoczęto systematyczne i planowe usuwanie braków z okresu poprzedniego, które polegały

m.in. na: nie prowadzeniu do 2005 r. księgi inwentarzowej dla archeologicznych zabytków wydzielonych, nie przeprowadzeniu w Muzeum Woli scontrum z powodu nie zinwentaryzowaniu większości zbiorów, nie przeprowadzeniu scontrum w Muzeum Drukarstwa, gdyż zbiory były jedynie wstępnie ewidencjonowane w księdze akcesji i nie były założone księgi inwentarzowe, nie przeprowadzeniu scontrum w Muzeum Farmacji, w którym tylko 20% zbiorów było zinwentaryzowanych, nie przeprowadzeniu scontrum w Muzeum Walk i Męczeństwa w Palmirach, pomimo że zbiory oddziału były w całości zinwentaryzowane.

2. Nie opracowano 42 kart naukowych (z nabytków z 2006 r. – 60 muzealiów) w Dziale Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych oraz nie opracowano 2 kart naukowych (z 4 nabytków) w Dziale Sztuki – Gabinet Malarstwa (uzupełnione po ich stwierdzeniu w trakcie kontroli). Ponadto Dział Rzemiosła i Pamiątek Historycznych wydał na wystawę stałą jeden obiekt bez powiadomienia Głównego Inwentaryzatora, co było niezgodne z Instrukcją ruchu muzealiów.

3. W wyniku kontroli stwierdzono przekazanie do organizatora w sprawozdaniu za 2006 r. danych niezgodnych ze stanem faktycznym o zakończeniu scontrum i wykonaniu kart naukowych przez Dział Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych.

4. W protokółach z przeprowadzonych w latach 2000-2005 scontrum zbiorów wykazywane były braki ujawnione uprzednio. Obiekty te nie zostały wykreślone z inwentarza zbiorów, a po stwierdzeniu braków muzealiów, w przypadku ich kradzieży, nie informowano o tych faktach organów ścigania. Zaznaczyć należy, że kradzieży muzealiów dokonano z wystawy oraz z zamykanych i plombowanych pomieszczeń. Daty zaginięcia niektórych muzealiów nie można ustalić, np. stwierdzony brak podczas scontrum 2001-2002 „orzełek z czapki powstańca z 1944 r. i dystynkcie wojskowe z 1944 r. zawierał adnotację o zaginięciu na ekspozycji pomiędzy 1993 a 2000 r. W protokóle scontrum z 2001 – 2002 r. Działu Medalii i Numizmatów uzupełnionym aneksem o nabytki 2003 – 2005, stwierdzono brak m. in. 99 monet (ze skarbu liczącego 1074 sztuki). Kradzież 99 monet stwierdzona została w dniu 7.01.2000 r. i sporządzony protokół ich zaginięcia. Pomimo stwierdzenia kradzieży, ówczesny Dyrektor ani ówczesny Główny Inwentaryzator nie powiadomili o tym fakcie organów ścigania. Podczas scontrum 2001-2002 stwierdzono wycięcie trzech map ze współoprawnej całości atlasu przechowywanego w szafie zamykanej na klucz w byłym dziale Grafiki.

5. Ustalono nieprawidłowości w zakresie prowadzonej rachunkowości:

a) Dokumentacja opisująca przyjęte zasady (polityka) rachunkowości, wprowadzona zarządzeniem wewnętrznym Dyrektora Muzeum Historycznego m.st. Warszawa z dnia 15 marca 2004 r. - nie spełniała wymogów określonych w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. a, b i c oraz pkt. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm.).

Ponadto zasady rachunkowości nie określały sposobu dokonywania wpisów zdarzeń gospodarczych w księdze handlowej, tzw. „amerykance”, która prowadzona była ręcznie a podstawą księgowania były dokumenty zbiorcze WB (wyciągi bankowe), RK (rejstry kasowe – przychody i rozchody kasy) Zapisy były prowadzone na 22 kontach mimo iż plan kont wskazywał 52 konta, a w punkcie 8 zapisano, że: „Ewidencję wszelkich operacji gospodarczych Muzeum prowadzi wg załączonego planu kont oraz na kontach analitycznych”.

b) w ewidencji księgowej nie zostały wykazane środki trwałe: prawo użytkowania wieczystego gruntu i budynku, co jest niezgodne z art. 24 ust. 2 ustawy o rachunkowości, gdyż „Księgi rachunkowe uznaje się za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty”. Według art. 3 ust. 4 i 5 ustawy o rachunkowości oddane do użytkowania korzystającemu środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne zalicza się do aktywów trwałych korzystającego. Muzeum posiadało dokumenty przekazania w użytkowanie 11 kamienic wraz z gruntem przy Rynku Starego Miasta, nieruchomości przy ul Srebrnej na siedzibę Oddziału – Muzeum Woli, nieruchomości przy ul. Łuckiej na siedzibę Oddziału – Muzeum Drukarstwa Warszawskiego. Powyższe nieruchomości nie były wykazywane w sprawozdaniach finansowych w wartości aktywów (grunty i budynki) oraz nie dokonywano odpisów amortyzacyjnych/umorzeniowych, nie była prowadzona ewidencja dla kosztów inwestycji i o te koszty nie były zwiększane wartości środków trwałych, a zgodnie z art. 31 u stawy o rachunkowości wydatki inwestycyjne na remonty i modernizację budynków winny powiększać wartość tych środków trwałych.

Na podstawie prowadzonej ewidencji księgowej nie było możliwe wyodrębnienie kosztów działalności oddziałów, kosztów wystaw bądź kosztów działalności poszczególnych działów.

c) Przeprowadzone w dniach 6.01.2006 r. - 24.01. 2006 r. oraz 8.01.2007 r. – 23.01.2007 r. inwentaryzacje rzeczowych środków trwałych za 2005 i 2006 r. odbyły się niezgodnie z art.

26 ust.3 pkt.1 ustawy o rachunkowości, ponieważ terminy uważa się za dotrzymane jeśli inwentaryzację zakończono do 15 dnia następnego roku.

6. Ustalono ponadto, że obowiązujący Regulamin Organizacyjny wprowadzony zarządzeniem wewnętrznym nr 5 Dyrektora Muzeum z dnia 26 sierpnia 2002 r. nie był aktualizowany po zmianie Statutu, który również wymaga aktualizacji zgodnej ze stanem faktycznym.

7. Najwyższa Izba Kontroli z satysfakcją odnotowuje fakt podjęcia przez Panią Dyrektor, w trakcie kontroli i niezwłocznie po jej zakończeniu, działań eliminujących stwierdzone przez Izbę nieprawidłowości i przyjmuje do wiadomości przedłożone w trakcie narady pokontrolnej w dniu 26 listopada 2007 r., w szczególności następujące dokumenty i informacje:

- a) zarządzenie zobowiązujące Kierownika Działu Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych do bezwzględnego zakończenia skontrum w terminie do dnia 23 listopada 2007 r., co zostało wykonane;
- b) pismo do Kierownika Działu Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych nakazujące przestrzeganie Instrukcji ruchu muzealiów,
- c) zarządzenie obligujące Głównego Inwentaryzatora Muzeum, Głównego Konserwatora, Kierownika Działu Administracyjno-Gospodarczego oraz Kierowników Oddziałów do dokonywania corocznych analiz stanu zabezpieczenia podległych obiektów przed pożarem i przestępczością,
- d) informację o zakupie programu komputerowego PROFINN, który obejmie pełną księgowość - zgodnie z zasadami rachunkowości oraz przedsięwzięciach dotyczących zatrudnienia głównego księgowego,
- e) informację o udzieleniu, w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, nagany ze skutkami finansowym Paniom: Elżbiecie Piwockiej i Grażynie Blicharskiej, a także o przyjęciu rezygnacji z pełnienia obowiązków Pań: Krystyny Jaskulskiej (z dniem 31 marca 2008 r.) i Elżbiety Piwockiej (z dniem 29 lutego 2008 r.);
- f) informację o oraz działaniach podjętych na rzecz wzmocnienia stanu kadrowego w Dziale Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych, a także „przesunięciach” kadrowych wewnątrz Działu Planów i Rysunków Architektonicznych;

g) informację o ponownym skierowaniu pisma do Dyrekcji Biura Kultury m. st. Warszawy w sprawie aktualizacji Regulaminu Organizacyjnego i Statutu Muzeum;

Odnosnie braków stwierdzonych w protokołach scontrowych, Pani Dyrektor zobowiązała się, że wystąpi do organów ścigania z zawiadomieniami o podejrzeniu popełnienia przestępstw kradzieży i że przeprowadzi zebranie dla wszystkich pracowników Muzeum (w tym Oddziałów), na którym zapozna Ich z wydanym zarządzeniem dotyczącym postępowania w razie kradzieży eksponatów.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o :

1. Niezwłoczne zawiadomienie organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstw kradzieży muzealiów w latach 1997-2007.
2. Kontynuowanie działań w celu zakończenia inwentaryzacji w Oddziałach i dziale archeologii oraz przestrzegania właściwych terminów dla inwentaryzacji rzeczowych środków trwałych
3. Przeprowadzenie wyceny użytkowanych budynków i uzupełnienie ewidencji środków trwałych o budynki i grunty.
4. Realizację wymienionych w pkt 7 przedsięwzięć służących wyeliminowaniu stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Dyrektor o przesłanie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do treści art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, przysługuje Pani Dyrektor w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego prawo zgłoszenia do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie zawartych w nim ocen, uwag i wniosków.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.